

ŞARKIŞLALI BİR ÂŞIK AİLE*

Dr. Doğan KAYA

Folklor/Edebiyat Dergisinin 28 sayısında “Bir Âşık Ailesi: Âşık Yüzbaşıoğlu ve Ailesindeki Diğer Âşıklar” başlıklı bir çalışmam yayımlanmıştı. Bu yazımda aynı konuda fakat başka bir aileden olan âşıkları konu ettim. Sözü edilen yazıda **irsiyetin**, kişilerin âşıklığa yönelmesindeki rolü üzerinde durmuştum. Bu bakımdan burada aynı bilgileri tekrar etmek istemiyorum.

Bağrından yetiştirdiği âşıklarıyla ün yapan Sivas, coğrafi alan itibariyle Türkiye'nin ikinci büyük ilidir. Merkez ilçe dahil 17 ilçeye sahiptir. Âşıklar, en fazla bu ilçelerden Divriği, kangal ve Şarkışla'da kümelenmiştir. Yazımda tanıtacağımız âşık ailesi de Şarkışla yöresindedir.

Âşıklık cephesini konu ettiğimiz ailenin odak hüviyetindeki şahsı, **Esmе Şahin**'dir. Diğer halk şairleri ise şunlardır:

Memiş Şahin : Esmе Şahin'in eşi.

Hasan Hüseyin Şahin : Esmе Şahin'in oğlu.

Adeviye Özertürk : Esmе Şahin'in kızı.

Abdülkadir Ozansoy : Esmе Şahin'in oğlu.

Kiraz Kılıç : Esmе Şahin'in kızı.

Medine Ata : Esmе Şahin'in halası.

ESME ŞAHİN

1914 yılında Şarkışla'nın merkez köylerinden olan Hüyük'te doğmuştur. Ahmet Ağa ile Gülfiraz Hanım'ın kızıdır. Eğlenceye, zevk ü sefaya düşkün olan babası Ahmed'in başından çok evlilik geçmiş ve eşlerinin sayısını dörtten aşıya düşürmemiştir. Yeni bir hanım aldığı anda öncekilerden birisini talak-ı selase ile boşmuştur. Gülfiraz Hanım'ın Ahmet Ağa'dan üç kızı olmuştur; Esmе, İraziye ve Naciye. Ahmet Ağa, eve yeni bir hanım getirince Gülfiraz'ı boşamıştır. Gülfiraz, o köyde altı sene daha kaldıktan sonra, birisiyle evlenip başka köye gitmiştir. Esmе ve kardeşleri analık elinde büyümüş, hep itilip kakılmış, eziyet ve çile ile büyümüşlerdir. Her hangi bir tahsil de görememişlerdir. Evlilik çağına gelince, babası Esmе'yi, aynı köyden Bekir isminde biriyle nişanlamıştır. Nişanın 5,5 yıl sürmesi, evdeki baskılar üzerine Esmе, Bekir'e kaçmaktan başka çare bulamamıştır. İki yıl evlilikten sonra Bekir askere gitmiş ve 4 yıl askerlikten sonra terhis olmuştur. Askerden döndükten 6 ay sonra de vefat etmiştir. Esmе'nin bu

*Yayımlandığı yer: *Folklor/Edebiyat*, 2002/4, S. 32, s. 297-308.

evlilikten Hasan Hüseyin Şahin adından bir oğlu olmuştur. Yurt dışında işçi olarak çalışan Hasan Hüseyin Şahin de annesi gibi şiirler yazmaktadır.

Eşi öldükten sonra, Esmeyi, kayını olan Memiş almıştır. Esmeyi, -her ne kadar zoruna gitse de- kabul etmekten başka çaresi olmadığından bu evliliğe rıza göstermiştir. Bu evlilik Memiş Şahin'in 1978'de ölümüne kadar sürmüştür. Esmeyin bu evlilikten de Advie ve Abdülkadir adında iki çocuğu olmuştur. Oğlu Abdülkadir de şairdir. 1979'da Danimarka'ya gitmiş, 9 ay kalmıştır. 1998'de de Hac görevini yerine getirmiştir. Şu sıralar kızı Advie Özertürk'ün yanında kalan Esmeyin gözleri, hassasiyetini yitirdiğinden az görmektedir.

Şiirlerinde mahlas kullanmayan Esmeyin Şahin, aynı zamanda koşma tipi şiirlerinin dışında müstakil dördlüklerle daha ziyade *aaba* yahut *abcb* kafiye düzeninde ağıtlar da söylemektedir. Buraya her iki şekildeki örneklerden kaydediyorum.

Anaya Hasret

Kara yazı şu karalı başımda
Ayırdılar zemherinin kışında
Gündüz hayalimde gece düşümde
Arzumanım kaldı-gitti anada

Beyazıt'a vardım kapın görünür
Nerde ana görsem gönlüm yerinir
Bize eden yılan gibi sürünür
Arzumanım kaldı-gitti anada

Temmuz ayı geldi ekin biçilir
Derdim bir ikene bini açılır
Nasızlar boynu eğri seçilir
Arzumanım kaldı-gitti anada

Hüyük'ün ovası bir büyük yazı
Yüreğimden gitmez bir ince sızı
Mevlâ'nın aşkına ayırman bizi
Arzumanım kaldı-gitti anada

Kapımızın önü güneşe bakar
Anasızlık benim bağrımı yakar
El sözünü bilmez başıma kalkar
Arzumanım kaldı-gitti anada

Çifte imiş şu evliğin bacası
Pek zor geçti ayrılığın gecesi

Düşman imiş şu Döllük'ün hocası
Arzumanım kaldı-gitti anada

İneği gelmiş de acı bağırır
Elin bir çift sözü beni doyurur
Anam olsa "Yavrum!" ile buyurur
Arzumanım kaldı-gitti anada

Haydar'a Ağıt

Esme'nin kardeşi Haydar, kan davası yüzünden öldürülür. O da acısını şöyle dile getirir:

Kardeşime işlik diktim
Hayırl'olsun diye diye
İt düşmanlar öldürmüşler
Doğrayıp da kıya kıya

Kara potin ayağında
Yatıyor suyun içinde
Koştum yanına vardım ki
Haydar al kanlar içinde

Neresine neresine
Açtım baktım yarasına
Kötü Kırkil kürek vurmuş
Çatık kaşın arasına

Gelin de iğde çiçeği
Kardeş yiğitler koçağı
Düşmana karşı verince
Eline çalmış bıçağı

İşliğin aldım eline
On yedi yerinden delik
Düşman bıçağı sokunca
Can evinden çıkmış soluk

Gelin çıkarmış borkünü
Neden giyinmez kürkünü
Öldü demen kardeşime
Gelir silkini silkini

Mezara geldim mezara
Eşin seni arzuluyor
Malum olsun aslan kardaş
Gazeteler basılıyor

Peçe ipekte çitili
Yaralar tutmaz fitili
Sana derim Eley Hatun
Kardaşın yok bir sitili

Oda da yanar ışığı
Gelin kıralım beşiği
Köyümüzde yiğit çok ya
Kardaş köyün yakışığı

(*karşı ver:* savunmak için eliyle kendini korumak, *Kirkil:* köydeki bir kişinin lakabı, *çitili:* birbirine geçirilmiş, *sitili:* filiz, (metinde: evlat, çocuk)

Bekir'e Ağıt

Esme Şahin kaybettiği ilk eşi Bekir için şunları söyler:

Odanın dört yanı baca
Yatamadım uzun gece
Şu eşimi yuyan hoca
Baba yiğit der mi ola

Odasına çul dokudum
Nakışını koya koya
Ben de askerden getirdim
Günlerini saya saya

Tepedeki ince tarla
Eşim sürdü döne döne
Ben de böyle öleceğim
Arkan sıra yana yana

Kurbanlar olayım anam
Kız ananın yazısına
Eller öksüz der mi ola
Şu eşimin kuzusuna

Yeleği işliğe taktım
Saati cebine soktum

Böyle ölüm gördünüz mü
Haksız azap gibi çıktım

Yıldırımında yüce mezar
Gidip onu açacağım
Eller bana geçim vermez
Ben oraya göçeceğim

Anne ve Çocuklarına Ağıt

Esme'nin bacısının damadı cinnet geçirip 10 aylık çocuğuyla eşini öldürür. Bu acıya dayanamaz ve şunları söyler.

Kayseri'den gelen tabut
Amcaların meleşiyor
Teneşire yatırmışlar
Kaş kirpiğe dolaşiyor

Resmini aldım elime
Gelinlik tacı başında
Buna ölüm yakışır mı
Daha on dokuz yaşında

Mezarı şehit mezarı
Selma kız dünya güzeli
Bebegini vurur iken
Üstünde kalmış nazarı

Evleri mezara yakın
Yel eser de gelir kokun
Bebegin de yıkanırken
Ağzından çıkardık lokum

Evlerinin önü avlu
Deli imiş elin oğlu
Ben Halefe soracağım
Neden vurdu gelin seni

Kayseri'den geldi göçü
Tabakta duruyor saçı
Ben Halefe soracağım
Ne imiş gelinin suçu

Düşümde gördüm düşümde
Çifte tabut allanıyor
Eşi adamı vurur mu
Kazalarda söyleniyor

Kayserinin yolu taşlı
Selma kızın gözü yaşlı
Böyle ölüm görülmüş mü
Yedi yerde işi başlı

Kayserinin içi çarşı
Selam gelin gezdi m'ola
Eşi silah doldururken
Öleceğini sezdi m'ola

Evlerinin önü pınar
Akar bulanı bulanı
Bizde bir gelin yitirdik
Kaldık dolanı dolanı

Evlerinin önü bahçe
Çiçek açmış ağca ağca
İnsan eşini vurur mu
Sütlerini saça saça

Elbiseler dürüm dürüm
Hiç mi giymemiş bu gelin
Kadınız alıyım eller
Yakışır mı böyle ölüm

Sılaya Özlem

Gurbetteyken evine duyduğu özlemi şöyle dile getirir:

Kapısına dikme diktim
Sulayıp da yetireyim
Deymen yavrularım bana
Ben evimde oturuyum

Gurbetin kuşları öter
Sesini sesime katar
Sıladaki küçük evim
Gurbette gözümde tüter

Sana derim Kadir sana
Çok salladım beşiğini
Ben evime gideceğim
Öpeceğim eşiğini

MEMİŞ ŞAHİN

1904'te Şarkışla'nın merkez Hüyük köyünde doğmuştur. Baba adı Duran, annesininki Fatma'dır. Babası 40 yaşında iken vefat edince, ailenin en büyüğü olması dolayısıyla kardeşleri Keziban, Bekir ve Mehmed'in bakımı Memiş'e kalır. Kardeşlerini ve amcasının çocuklarını, yiğenini (Hasan Hüseyin Şahin) büyütür, evlendirir.

Başından dört evlilik geçmiştir. İlk eşi Hatice'den üç çocuğu (Kiraz, Duran, hürü) dünyaya gelmiştir. İkinci ve üçüncü eşlerinin adı Emine'dir. Onlardan çocuğu olmamıştır. Son eşi ise, kardeşi Bekir'in genç yaşta ölmesiyle dul bıraktığı eşi Esm'e'dir. Esm'e, aynı zamanda bir halk şairidir. Memiş'in bu eşinden pekçok çocuğu olmasına rağmen son iki çocuğu Rabiâtül Adeviye ile Abdülkadir hayatta kalır. Ömrünün büyük bölümünü köyünde geçirir. 1978 yılında Suşehrinde oğlu Abdülkadir'in yanındayken uzun yıllar çekmekte olduğu astım hastalığına yenik düşer ve 74 yaşında vefat eder. Mezarı Şarkışa ile Hüyük arasındaki Yıldırım mevkiindeki Merkez Hüyük köyüne ait mezarlıktadır.

Elimizde tek şiiri olan Memiş'in diğer şiirleri yazılmadığı için kaybolmuştur. Şiirlerinde genellikle tek ayak kullanmıştır. Teknik yönden başarılı olduğu söylenebilir. Şiirlerinde, hasret ve gurbete bağlı duygularını yansıtmıştır.

Kızı Adviye on iki yaşında yatılı öğretmen okulunu kazanıp Kilis'e gitme hazırlığındaiken, duygularını şöyle dile getirir.

Kavuşuruz İnşallah

Kilisin etrafı bahçeli bağlı
Yüreğim yaralı içerim dağlı
Bir kuzu yetirdim püskürme benli
Güle güle kavuşuruz inşallah

Oteli geldim de uykum gelmiyor
Aktı gözüm yaşı neden durmuyor
Garip hallerimi kimse sormuyor
Güle güle kavuşuruz inşallah

Kilis dediler de gezdim içini
Bütün giyimleri Arap biçimi
Vardım ki kesmişler sırma saçını
Güle güle kavuşuruz inşallah

Otobüse bindim baktım ağladım
Hançer alıp ciğerimi dağladım
12 yaşında gelin eyledim
Güle güle kavuşuruz inşallah

Kime Ne Deyim

Gitti gençlik değdi altmış yaşına
Felek ağı kattı tatlı aşına
Elim tutmaz çalışamam işime
Takdir böyle imiş kime ne deyim

Altmış beş yaşında elim iş tutmaz
Ayrılık acısı içimden gitmez
Evlat babasına merhamet etmez
Takdir böyle imiş kime ne deyim

Abdülkadir küçük işini bilmez
Ne kadar söylesem nasihat almaz
Hısım akrabadan bir fayda olmaz
Takdir böyle imiş kime ne deyim

Yalan şu dünyanın ahiri yalan
Ya Rab yoldaş eyle hayırlı iman
Korkarım sonunda olam perişan
Takdir böyle imiş kime ne deyim

Ayrılık başıma geldi son yaşta
Elim tutup çalışamam bir işte
Kimi Ankara'da kimi kiliste
Takdir böyle imiş kime ne deyim

N'oldu MEMİŞ ŞAHİN bu sana n'oldu
Ağardı sakalın gül benzin soldu
Önün iyi sonun perişan oldu
Takdir böyle imiş kime ne deyim

HASAN HÜSEYİN ŞAHİN

1944'te Şarkışla'nın merkeze bağlı Hüyük köyünde doğmuştur. Bekir ve Esmem Şahin'in oğludur. Babası askerden geldikten 6 ay sonra ölmesi üzerine 3 yaşında yetim kalmıştır. Bunun üzerine amcası Memiş Şahin, Esmem'i kendisine eş olarak almıştır. Hasan Hüseyin'in çocukluğu ve gençliği bu evde geçmiş, rençperlik ve çobanlık yapmıştır. Askerlik sonrası işçi olarak Danimarka'ya gitmiştir ve halen orada bulunmaktadır. Evli ve yedi çocuk babasıdır.

Devran Senindir

Hele bakın şu güzelin işine
İncecikten bir ker çekmiş kaşına
Emanet altını takmış döşüne
Salın güzel salın devran senindir

Gücenme ha güzel eyledim medhin
Göbeğin üstüne takılmaz altın
Şu yalan dünyanın isteme malın
Gözüyün tuttuğu olan senindir

HASAN HÜSEYİN'im sözüm hatalı
Çıkarmış beyazı giyinmiş alı
Mağrurlanma güzel gördüm evveli
Gözyaşın sildiğin mendil kimindir

Tez Gel Babam Tez Gel

Hey ağalar benim şansım kaderim
Üç yaşımda kayıp ettim pederim
Yerin bilsem birgün durmaz giderim
Tez gel babam tez gel gönül gamdadır

Çok aradım bulamadım yolunu
Kimse sormaz babasızın halini
Gayet zor çekilmez elin zulümü
Tez gel babam tez gel gönül gamdadır

Kimi gamlı gezer kimi olur şad
Aldı yüreğimi onulmaz bir dert
Öz yaşım yigirmi tevellüt kırk dört
Tez gel babam tez gel gönül gamdadır

HASAN HÜSEYİN'im kısa kes sözü
Hakk'ın takdiri bu sen de ol razı
Bugüne getirdi validem bizi
Tez gel babam tez gel gönül gamdadır

ADEVİYE ÖZERTÜRK

Asıl adı Rabia olup 1950 yılında Şarkışla'da doğmuştur. Sonradan Adeviye adını almış ve bu isim Adviye olarak kullanıldığından öylece kalmıştır. Memiş ve Esmem Şahin'in kızıdır. İlkokulu bitirdikten sonra Kilis Kız İlk öğretmen Okuluna gitmiş 1967-1968 öğretim yılında bu okulu bitirmiştir. 1970 yılında Mustafa Özertürk'le evlenmiş, bu evlilikten ikisi kız üç çocuğu olmuştur. 28 yıl ilkokul öğretmenliği yaptıktan sonra emekli olmuştur. Öğretmenliğinin son yıllarına doğru Ön Lisansını tamamlamıştır. Halen Ankara'da oturmaktadır.. Eşi 1995 yılında vefat etmiştir.

Babası, annesi, kardeşleri de şair olan Adviye'nin şiirleri teknik yönden iyidir. Şiirlerinde mahlas kullanmamıştır. Şiirlerinde ağırlıklı olarak sosyal konuları işlemiştir.

Ana Kıymeti

Şimdi bilemezsin ana kıymeti
Vakti geldiğinde anlarsın yavrum
Anadır Allah'ın yüce nimeti
Ana olduğunda anlarsın yavrum

Yavrunu bağrında büyüttüğünde
Ninniler söyleyip uyuttuğunda
Sahte dostlar seni unuttuğunda
Ana kıymetini anlarsın yavrum

Sevgiler soğuyup yalan olunca
Döşekler soğuyup yılan olunca
Olgunlaşıp benliğini bulunca
Ana kıymetini anlarsın yavrum

Deli gönlün koşup yorulduğunda
Bulanık suların durulduğunda
Ana sevgisine yerindiğinde
Ana kıymetini anlarsın yavrum

Elin kadir kıymet bilmeyeceğin
Kırılan kalplerin onmayacağıın

Ananın yavrusuz gülmeyeceğin
Ana olduğunda anlarsın yavrum

Yüreğin sessizce ağladığında
Sığınacak liman kalmadığında
Yavrun hatırını sormadığında
Ana kıymetini anlarsın yavrum

Ana çeker yavrusunun yasını
Yüreğinde taşır gül kokusunu
Dünyada sevginin hakikisini
Ana olduğunda anlarsın yavrum

Farkına varmadan yılların geçer
Tükenir takatin kalırsın naçar
Çiftçiler hasatta ektiğin biçer
Ana kıymetini anlarsın yavrum

Anan yanar bela gelse başına
Eller bakmaz gözlerinin yaşına
Dolanır gelirken mezar taşıma
Ana kıymetini anlarsın yavrum

Nesi hatım fazla güvenme ele
Tuttuğun dal kopar gidersin sele
Yavrusunu korur serçeler bile
Ana kıymetini anlarsın yavrum

Demetevler'deki oturduğu Barış Apartmanının bazı problemleri üzerine
şunları söylemiştir:

Barış Apartmanına

Söndü ışıkların döndün mezara
Kim uğrattı seni böyle nazara
İlham geldi şu isimsiz yazara
Derde derman bulamayan Barış'ım

Yakın ey sakinler birer mum yakın
Çarda çıra oynan gülmeye bakın
İnmek için birer paraşüt takın
Derde derman bulamayan Barış'ım

Çalışmaz asansör çekmez bacası

Belli değil gndzyle gecesi
Otuz altı evin kısıldı sesi
Derde derman bulamayan Barış'ım

Kapıcının keyfi Bir'de yetiyor
Herkes p balkonlardan atıyor
Gelen misafirler bize ne diyor
Derde derman bulamayan Barış'ım

Yazın lağım suyu mis gibi kokar
plerin suları yerlere akar
Çocuklar binayı başına yıkar
Derde derman bulamayan Barış'ım

Ankara'da yoktur menendin eşin
Pislikten görünmez merdiven taşın
Gören beş yüz sanır on iki yaşın
Derde derman bulamayan Barış'ım

İran-Irak savaşından mı çıktın
Kokarca mısın sen böyle pis koktun
Neden böyle gülmez karadır bahtın
Derde derman bulamayan Barış'ım

Aidat demezsens herkes dost olur
"Para ven dersens" sağlar hast'olur
"Bedava yaşa" de herkes mest olur
Derde derman bulamayan Barış'ım

Adın Barış kendin savaş alanı
Vallahi yok sözlerimin yalanı
Hak saklasın bu binada kalanı
Derde derman bulamayan Barış'ım

Öğretmenim

Güçlenen yüreğimde alevsin ğretmenim
Seninle aydınlanır karanlık gecelerim
Cehalet denen devi cesaretle yenerim
Senin verdiğin bilgi bana kuvvet kan olur

Aydınlık ufuklara uzanan bir elsin sen
Bilgiyle ağıldıyıp akan oşkun selsin sen

Baharlarda açılan gonca gülsün sen
Sana konan anılar bilgi emer bal olur

Bıkmazsan yıllar boyu milletine hizmetten
Güzel olan herşeyi senden öğrenirim ben
Ruhlara şekil veren sanatkârdır öğretmen
Senin elinde diken gonca olur gül olur

Arzuma emelime bilginle ulaşırim
Sevincimi tasamı seninle paylaşırım
Sana saygı ve sevgi yüreğimde taşırim
24 Kasımlarda ırmak olur sel olur

Adviye Özertürk, aşağıdaki şiiri çalıştığı Karacaoğlan İlkokulu için söylemiş ve şiir duyulduktan 15 gün sonra okul müdürü değişmiş, kendisi de oradan ayrılıp Oğuzlar İlkokuluna gelmiştir.

Karacaoğlan İlkokulu
Bayrak direğinin ipi yoktur
Sobaların kulpu yoktur
Karacaoğlan'ın derdi çöktür
Bir çare bul Sayın Bakan

Duvarlar görünmez isten
Sobalar görünmez pastan
Karacaoğlan senin hastan
Bir derman bul Sayın Bakan

Yıkık dökük masa sıra
Tahtada boya arama
Hakikat mi diye sorma
Gözünle gör Sayın Bakan

Müdür Bey de hergün içer
Canı ister çeker gider
Buna senin gücün yeter
Bir ferman bul Sayın Bakan

Pislikten kokuyor okul
Dergi yüzdeleri meçhul
Kayıt parsıda aldı bu kul
Bunuda sor Sayın Bakan

Gece kondu sağı solu
Çamur toprak taştır yolu
Buraya bir devlet eli
Uzadı ver Sayın Bakan

Saymakla bitmiyor dertler
Çözersen problem beter
Görev bilir müdür gönder
Allah için Sayın Bakan

Gelen gideni aratmasın
Yaraları kanatmasın
Vatandaşı ağlatmasın
Yalvarırım Sayın Bakan

Adımı sorma ben benim
Bu durumdan yandı canım
Elini öperim senin
Çözüm bulursan Sayın Bakan

Adviye Özertürk'ün çalıştığı Oğuzlar İlkokuluna bir ek bina yapılır.
Ancak bina sağlam olarak yapılmaz ve zamanında bitirilemez. O da gördüğü
kusurları şu şiirle dile getirir:

Var Yok

Bir okul yapıldı Oğuzlara ek
Kaloriferi var kazanı yoktur
Taze gelin gibi süzünür durur
İçi boş sırası düzeni yoktur

Müdür Abbas Bey'in derttedir başı
Dokunsan akacak gözünün yaşı
Canını çok sıktı şu ceryan işi
TEK'ten gelenlerin vicdanı yoktur

Çatladı duvarlar çöküyor taban
Bu gidişle bir gün inecek tavan
Sıva baştan savma bahçe perişan
Mütayit Beyin hiç imanı yoktur

Duvarlara su sızdırmış borular
Boynu bükük bekler bizim yavrular

Bu gidişle ders yılımız yarılar
Taşınmanın kesin zamanı yoktur

Okul açılalı iki ay oldu
Doksan çocuk dar bir sınıfa doldu
Öğretmende ne ses ne nefes kaldı
Derdini anlatmaya dermanı yoktur

Bekle arkadaşım dertler bitecek
Işıklar yanacak baca tütecek
Doktor da hastayı iyi edecek
Elinde ilacı merhemi yoktur

Anlattım dertleri bir kaç satırda
Kırmak istemedim gönül hatır da
Derman olsam derim bende bu derde
Elimde imkanım fermanım yoktur

Samsun'a taşınan bir komşusu, akvaryumunu Adviye'ye hediye eder. Adviye, akvaryum balığı satan yerden balık alır, ancak bu balık bulaşık hastalık taşıdığı için diğer balıklar da hastalanır. Duruma üzülen Adviye her birine bir ad verdiği balıklarla ilgili duygularını şöyle dile getirir. (Şiir, *aaba* kafiye düzeninde ve ağıt türündedir.)

Balıkların Hazin Sonu

Yasta benim gönlüm yasta
Balıklarım oldu hasta
Bu derde bir çare bulsun
İlk sahibi Tuncay Usta

Kuyrukları büzülüyor
Ela gözler süzülüyor
Nolur ölmesin balıklar
Özden abla üzülüyor

Balıklar dibe çöküyor
Özden boynunu büküyor
Hastalar kurtulsun diye
Adviye para döküyor

*Fistanlı'*m kuyruğunu eğdi
*Benekli'*me nazar değdi

Kör olsun Uğur Akvaryum
Balıklarına hastalık yaydı

Kimi erkek kimi dişi
Eksiliyor üçü beşi
*Moli'*min gözleri şişti
Yandı yüreğimin başı

*Saçaklı'*m salon gelini
Yüzer salını salını
Serdi kuyruğunu kuma
Boşa getirdi elimi

ABDÜLKADİR OZANSOY

1954'te Şarkışla'nın merkez köylerinden olan Hüyük'te doğmuştur. Ailenin üçüncü çocuğudur. Memiş ve Esmе Şahin'in oğludur. İlkokulu köyünde, ortaokulu Kayseri İmam-Hatip Lisesinin orta kısmında, liseyi de Şarkışla'da okumuştur. Lise öğrencisiyken eşi Gülden Hanım'ı kaçırmıştır. Askerlik hizmetinden sonra Çankırı'nın Ilgaz ilçesinde maliye memuru olarak işe başlamıştır. 1978'da Sivas'ın Suşehri, 1979'da da Şarkışla ilçelerine tayin olunmuştur. Burada beş yıl çalıştıktan sonra Sivas'a Millî Emlak memuru olarak atanmış.burada da iki yıl çalıştıktan sonra tekrar Suşehri'de dönmüştür. 1990 yılında memuriyetten istifa ederek Danimarka'ya gitmiş, 1993'te cezaevine girmiş, 5 yıl hapis yatmıştır. Tahliye olduktan sonra 1998'de Türkiye'ye dönmüştür. Önce Suşehri Belediyesi Basın Yayın halkla İlişkiler servisinde 8 ay çalışmış, 1999'da da Suşehri Kaymakamlığı sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Müdürlüğüne getirilmiştir. Halen bu görevde çalışmaktadır. Fatih, Yavuz selim, Memiş Mithat, Oğuzhan adlarında dört oğlu vardır.

Özel sebeplerden dolayı soyadını 1980'de Ozansoy olarak değiştiren Abdülkadir'in gerçekten de ailesi ozanlarla doludur. Annesi Esmе Şahin, babası Memiş Şahin, üvey kardeşi Hasan Şahin de şairlerdir. Ozansoy mahlasını kullanan Abdülkadir, şiirlerinde genellikle mahpusluğunu ve buna bağlı olarak gurbet, sıla, çile konularını işlemiştir. En güzel şiirlerini de hapisteyken yazmıştır. Şiirleri teknik yönden güçlüdür. Lise öğrencisiyken saza merak sarmış, askerlik sonrası saz çalmasını ilerletmiştir. Gençliğinde, Kayseri Fuarında solistlik yapmıştır. Bugüne kadar Sivas-Özlem Plak, (1979), Elazığ-Gülom Kaset (1984) ve İstanbul-Uzelli Kasetçilikte (1987) üç kaset çıkarmıştır. Kardeşi Adviyе ile kendi yöresi olan Şarkışla'dan türküler derlemiştir.

Bugün Oğuz'umdan Bir Tebrik Aldım
Bugün Oğuz'umdan bir tebrik aldım

Seneye mutlaka gel diyor bana
Okudum ağladım ben deli oldum
Kalmadı sabrımız bil diyor bana

Anlamaz halimi küçüktür yavrum
İçime kor düştü yanıyor bağrım
Kimse gelip gitmez ben kime sorum
Sorsam da söylemez yel diyor bana

Zorlarım kırılmaz çelik kafesim
Kapalı kapılar duyulmaz sesim
Kadere dargınım şansıma küsüm
Üzülüp ağlama gül diyor bana

Küçüktü gelirken o beş yaşında
Öpmüştüm yüzünden oyun başında
Sen giderken akan gözüm yaşı da
Dinmedi akıyor sel diyor bana

Anlamam ben senin mahpus olduğun
Gurbet ele gidip orda kaldığın
Okul önlüğümle sana saldığım
Resmime bak bak da öl diyor bana

Çalıştık çırpındık çikalım düze
Olmadı nihayet geldik kem göze
Ne kadar sevseler baksalar bize
Senin yerin tutmaz el diyor bana

Hadi gel OZANSOY taş ol da dayan
Bizden kötü olsun bu hale koyan
Sana hasretimiz Allah'a ayan
Açılsın bu sene yol diyor bana
(Horsens) 9.1.1995

Anne

Lutfedip sorarsan oğlunu eğer
Düştüm gurbet elde mahpusum anne
Ne kötü talihim var imiş meğer
Kadere dargınım ben küsüm anne

Terk etti dostlarım hep birer birer

Gönül arzu edip dostunu arar
Ne bir kimsem gelir ne halim sorar
Derindir üzüntüm hem yasım anne

Hani doğurmuşsun bana bir gardaş
Düştüğüm zamanda olacaktı eş
Maalesef bağrıma bastım şimdi taş
Kimseler duymuyor bak sesim anne

Her birim bir yerde yıkıldı yuvam
Alnıma yazılmış nereye kovam
Yaradan'ın emri kime ne diyem
Arkamda dostum yok hep hasım anne

Eşim yavrularım görürsen eğer
Özlemim büyüktür n'olur bir haber
Onlar benim için dünyayı değer
İnan açılmıyor hiç pasım anne

Daha belli değil bilinmez günüm
Hep mi böyle gider ne olur sonum
Çok şükür Yaradan bahşetti canım
O'na eksik değil İhlas'ım anne

Hak vaki olur da ölürsen eğer
Kabrine davet et sen babamı gör
Bu benim halimi ona haber ver
Bana de yer verin bir kısım anne

OZANSOY duanı bekler dururum
Kimbilir belki de yine görürüm
Ben senin uğruna canım veririm
Helal et hakkını n'olursun anne

Merkez Hüyük'e

Elli dörtte gelmişim ben dünyaya
Benim köyüm yurdum Merkez Hüyük'te
Büyüdüm serpildim geldim bu boya
Benim köyüm yurdum Merkez Hüyük'te

Rençper idim çok çalıştım tarlada
Bin bir lezzet tat bulurdum herlede

Çok anım var orda nazlı yarla da
Benim köyüm yurdum Merkez Hüyük'te

Koyun güttüm Tahtalı'da Acı'da
Azık çektim bazen oldum sucu da
Neşe de çok gördüm derin acı da
Benim köyüm yurdum Merkez Hüyük'te

Haman döktüm koçkuzulu çayıra
Til'den çıkar gider idik bayıra
Kepenekten doyum olmaz seyire
Benim köyüm yurdum Merkez Hüyük'te

Dedempınarı'ndan hep su içerdik
Köprüsüz Acısu hoplar geçerdik
Beş-on ırgat zevkle ekin biçerdik
Benim köyüm yurdum Merkez Hüyük'te

Yıldırım'ı aşar aşmaz şarkışla
İki geçe mezarlıktır yavaşla
Küp peyniri yaman sarar lavaşla
Benim köyüm yurdum Merkez Hüyük'te

Değirmentepesi tam karşı durur
Adada avcılar ördek kaz vurur
Susuz çorak yaz gelince çok kurur
Benim köyüm yurdum Merkez Hüyük'te

Çatı yoktu kar kürüdüm bacadan
Irgatlıkta ta kalkardık geceden
Boş kaldıkça ders alırdım hocadan
Benim köyüm yurdum Merkez Hüyük'te

Elmalık Mergesen Döllük Maksutlu
Komşuluk yaşadık kavgasız mutlu
Çayırılık çimenlik her taraf otlu
Benim köyüm yurdum Merkez Hüyük'te

Hüzün bitmez insanları şakacı
Elif atlı şalvarlı Kiti Bacı
Tandırla tavlanır ekmeğin sacı
Benim köyüm yurdum Merkez Hüyük'te

Dülgerler Nefel Çavuş Hac'Usta
Ufacıktı beşir Emmi aheste
Avrupa'dan iz bulunur herkeste
Benim köyüm yurdum Merkez Hüyük'te

Mehmet Dayı'm hep anama söverdi
Abbas Emmi bizleri çok döverdi
Sayamam ki daha nice can vardı
Benim köyüm yurdum Merkez Hüyük'te

Eşe Nene düğünlerde maskottu
"Kele kele" Zarif Hala hayattı
Devir döndü sanki insanlık bitti
Benim köyüm yurdum Merkez Hüyük'te

Durmuş Dayı ak sakallı pir idi
Döndü Bacı o civarda bir idi
Bütün bunlar toprak oldu çürüdü
Benim köyüm yurdum Merkez Hüyük'te

OZANSOY'un son merağı durağı
Irasa da asla koparmaz bağı
Bir sorsanız belki tanımaz çoğu
Benim köyüm yurdum Merkez Hüyük'te
(Horsens 1), 31 8.1995

Albayrak

Dalgalan al bayrak kurban olurum
Renginde ceddimin kanı var kanı
Bütün benliğim sende bulurum
Türklüğün şerefi şanı var şanı

Salın gönüllerde hep nazlı nazlı
Şeref şan timsali aylı yıldızlı
Saf olup önünde erkekli kızlı
Seyre doyulmayan yanı var yanı

Özlemin bir başka gurbet ellerde
Uğruna ölürüm senin her yerde
Dünyada herkesin bayrağı var da
Yurdumun bir namı sanı var sanı

Vatanın nişanı bir tek benisin
Kökün ulu çınar dalda yenisin
Binlerce şehidin kutsal tenisin
Doğuşunda nice anı var anı

Gölgende güvende namusum arım
Seninle yok olur seninle varım
Bilesin her zaman ben sadık yarım
Sana kavuşmanın günü var günü

Sana layık olmak bende tek ülkü
Gönülde severim bağlıyım çünkü
OZANSOY fakirin yok malı mülkü
Uğrunda vermeye canı var canı

Baba Dedi

Bu gece rüyamda gördüm yavrumu
Çok özledim seni gel baba dedi
Ne ağlarsın öyle ah ile zarla
N'olar bundan sonra gül baba dedi

Düşmüştü kaldırıp tuttum elinden
Bir şey anlamadım tıtlı dilinden
İyi sarıl tut da benim elimden
Bana uzanmasın el baba dedi

Neden ağlamıştı gülmezdi bilmem
Severim ben seni dünyaya vermem
Bütün eller geldi sen niye gelmen
Darılıyom sana bil baba dedi

Geliyordum yavrum bağladı kader
Bu kader de bize bak neler eder
Neden bizim ile her yere gider
Onu bir tarafa sal baba dedi

Oğuz'un yanında Mithat da vardı
Konuştu benimle halimi sordu
Doladı kolların boynuma sardı
İyice muradın al baba dedi

Biz seni bekleriz canın sağ olsun
Sana desteğiz biz eller de bilsin
Gönlümüzde açan taze bir gülsün
Kokunu getirir yel baba dedi

Korkma sen annemiz bize emanet
Çok şükür büyüdük şimdi nihayet
Düşünme sen bizi kendin rahat et
Yüceyiz ulaşmaz sel baba dedi

Şimdilik rızkımız veriyor Allah
Ona inanınız Amentü billah
Bizim düşüncemiz tek sensin vallah
Tatlı tatlı gönder dil baba dedi

OZANSOY binlerce şükür Allah'a
Üzülüp dururdum gör dünya aha
Biz seni ne kadar bekleriz daha
Aylar mı yoksa ki yıl baba dedi

Bacım Var Bacım

Ölüm mukadderdir korkum yok asla
Ardımda yanacak bacım var bacım
Takdir-i İlahyese eceli kaza
Matemle anacak bacım var bacım

Kestim ümidimi kansız kardaştan
Güvenmemeliydim ona ta baştan
Bölerek rızkını ekmekten aştan
Yavruma sunacak bacım var bacım

Her düştüğüm anda yanımda olan
"Gardaş gardaş" diye saçların yolan
Beni gurbet elde arayıp bulan
Derdimi soracak bacım var bacım

Karşılar kapıda beni gülerek
Sarılır boynuma "Gardaş" diyerek
Yansam da ateşle ele ne gerek
Kol kanat olacak bacım var bacım

Çekinmez düşmandan göğsünü gerer
Düşünmez varını yoluma serer
Unutmaz her bayram gardaşın arar
Tebrikler salacak bacım var bacım

Her gardaşa gerek böyle bir bacı
Severim ben onu başımın tacı
Onulmaz derdimin odur ilacı
Yardıma konacak bacım var bacım

Gardaş da bacı da bir tarafı el
Hele bir düş de gör sen dostunu bil
İnsanı öldüren inan acı dil
Gönlümü alacak bacım var bacım

Unutmaz OZANSOY onu ölse de
Görünüşte eller ayrı bilse de
Şu sahte dostlarım bütün gitse de
Yanımda kalacak bacım var bacım

Vasiyet

Sağlığımda bana sahip çıkmayıp
Cenazeme koşanları koymayın
Düşkün iken yüzümüze bakmayıp
Geniş günde dost diyeni duymayın
Duymayın siz yavrularım duymayın

Sığınıp hep Yaradan'a sıdk ile
Unutmayın her an sizinle bile
Zikr ü tesbih edip dolayın dile
İslamlık kisvesin sakın soymayın
Soymayın siz yavrularım soymayın

Bir zamanlar çok dostumuz var idi
Cümle âlem yârân-yoldaş yar idi
Gardaşlarım bizi nerde korudu
Siz onları emmi dayı saymayın
Saymayın siz yavrularım saymayın

Gördünüz ya gerçek dostlar seçildi
Foyaları birer birer açıldı

Her an bizden köşe bucak kaçıldı
Muhannetin gömleğini giymeyin
Giymeyin siz yavrularım giymeyin

Zaman zaman susuz kaldık aç kaldık
Yılmadık ki biz hayattan ders aldık
Az da olsa kendimize dost bulduk
O dostların hatırına değmeyin
Değmeyin siz yavrularım değmeyin

Bu dünyanın tabiatı kanunu
Düşenlerin daim boş olur yanı
OZANSOY'un vasiyeti son günü
Namertlere sakın boyun eğmeyin
Eğmeyin siz yavrularım eğmeyin
(Horsens 1), 30.6. 1997

Yedi Senedir

Yol vermez kaderim bana gideyim
Tütüyor burnumda vatanım köyüm
Dolmadı çilemiz kime ne deyim
Dönmedim sılama yedi senedir
Bekliyor yolumu o gonca gülüm
Bir yüzü kız daha bir yüzü gelin
Sabreyle demeye varmıyor dilim

Gelirken kavlı ettik çabuk dönmeye
Senede bir kere gidip görmeye
Felek pençesini bir kez vurmaya
Dönmedim sılama yedi senedir
Bekliyor yolumu o gonca gülüm
Bir yüzü kız daha bir yüzü gelin
Sabreyle demeye varmıyor dilim

Neyleyim sevdiğim kesik çaremiz
Yürektedir fitil almaz yaremiz
Arzuhal eyleyek çağrı yare biz
Dönmedim sılama yedi senedir
Bekliyor yolumu o gonca gülüm
Bir yüzü kız daha bir yüzü gelin
Sabreyle demeye varmıyor dilim

Münafığın fendi bozdu bendimi
Bir anda zindanda buldum kendimi
Ben mapiste bilmem yuvam söndü mü
Dönmedim sılama yedi senedir
 Bekliyor yolumu o gonca gülüm
 Bir yüzü kız daha bir yüzü gelin
 Sabreyle demeye varmıyor dilim

OZANSOY'um Yaradan'a kulum ben
Dost bağında açmış gonca gülüm ben
Gurbet elde yabancıyım elim ben
Dönmedim sılama yedi senedir
 Bekliyor yolumu o gonca gülüm
 Bir yüzü kız daha bir yüzü gelin
 Sabreyle demeye varmıyor dilim
 (Horsens 1), 1.7. 1997

Kader Yol Vermez

Gönül arzuladı gül yüzlü yarı
Bunun için artar gönlümün zarı
Bana mesken oldu elin diyarı
Dağlar yol veriyor kader yol vermez

Ne ümitle geldim gurbet ellere
Bir güzeli sevdim düştüm dillere
Kavuşmaya sılamdaki güllere
Dağlar yol veriyor kader yol vermez

Âlem bayram eder bir bir ardına
Biz ise düşmüşüz başı derdine
Gitmeye yeltendim güzel yurduna
Dağlar yol veriyor kader yol vermez

Teselli kâr etmez gözüm yaşına
Düşmanım nefsimdir düştüm peşine
Hergün havalanan gönül kuşuna
Dağlar yol veriyor kader yol vermez

Çoğunun gurbette ağardı saçı
Tabutla sılaya yollandı göçü

Ne olur dağlara bulmayın suçu
Dağlar yol veriyor kader yol vermez

Kuş olup ulaşısam o bizim köye
Sarılısam anama bir doya doya
Gurbet elde mahpus ve OZANSOY'a
Dağlar yol veriyor kader yol vermez

KİRAZ KILIÇ

Esmе Şahin'in ilk eşi Bekir'den olan kızıdır. İlk doğumunu yaparken kan zehirlenmesinden genç yaşta vefat etmiştir. Çeşitli durum ve olaylar karşısında çok sayıda şiir söylediği biliniyorsa da yazılmadığı için unutulup gitmiştir. Derlediklerimiz ise, şiir parçacıkları şeklinde olup mani tipinde müstakil dörtlüklerdir. Tespit edebildiğim üç dörtlüğünü yayımlıyorum.

Rabiya'yı çok severdi
Her mektupta yazar başa
Anam niye çok ağlıyon
Senin emeklerin boşa
.....

İp ağacında soyka kilim
El kapısı bilmez halim
Gadanı alıyım anam
Sivasta kalacak ölüm
.....

Amcası olan Sükuti'nin öküzü, birgün düven sürerken yatar, bir daha kalkamaz. Kiraz, bu durumu şöyle yansıtır.

Sükuti Emmi'm yeni yaka
Dürtün ki öküzü kalka
Sapı büyük görünüyor
Allah vere tane çıka

MEDİNE ATA

Esmе Şahin'in halasıdır. Ömrünü Şarkışla'nın merkez Hüyük köyünde geçirmiştir. Herhangi bir tahsili yoktur. Çok sayıda şiiri olduğu bilinmesine rağmen hafızalarda kalan bir şiirini derleyebildik.

Medine Ata'nın kocası, Haymana'ya koyun almaya gider, fakat orada hastalanıp ölür. Medine de duygularını şöyle dile getirir.

Eller Geldi Yusuf Ağam Gelmedi

Aç evlikte ala beşik beledi
Perçeminde yeşil ipek dolalı
Altı ay oldu serdar beyi salalı
Eller geldi yusuf ağam gelmedi

Atınan da geldi gömleği donu
Mendiline akmış burnunun kanı
Gurbetteyim diye vermemiş canı
Eller geldi Yusuf ağam gelmedi

Yusuf ağamında kulaç kolları
Çürür m'ola perçemin telleri
Altı ay oldu bekliyorum yolları
Eller geldi Yusuf ağam gelmedi

Yusuf ağam Haymana'da kışladı
Soyha doru acı acı kişnedi
Can gelip de dar soluğa binince
Kürt kızları ağlamaya başladı.

Yusuf Ağa'm silahını asmasın
Haydarını öksüzlere katmasın
Benden selam olsun benim ağama
Gelin yarini de telef tutmasın